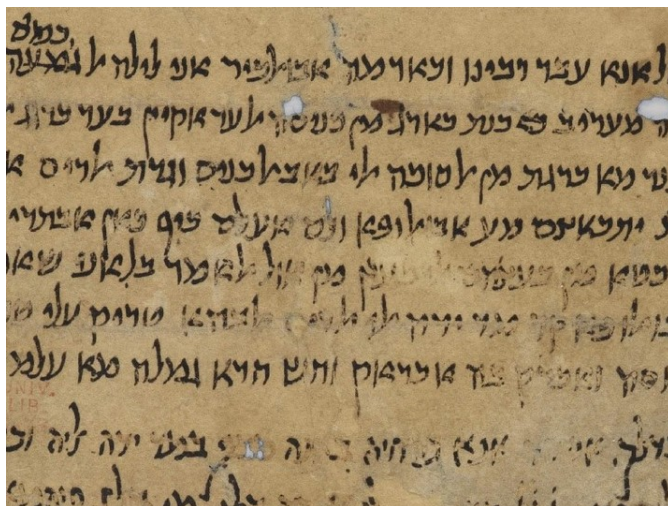

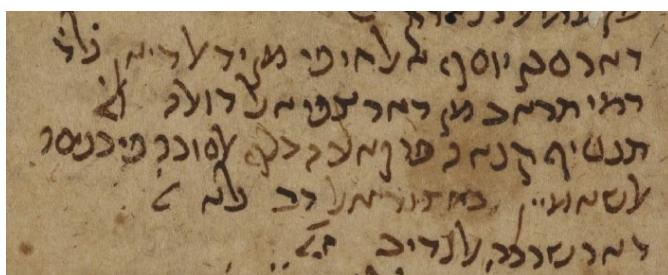
הולכים מכות בסוכות: עדות מפתיעה מהמאה ה-12

בתעודות הגניזה לא נמצא תיעוד על סוכות פרטיות בחצרות ובמרפסות, אלא בבית הכנסת. עובדה שגררה לא מעט צרות.

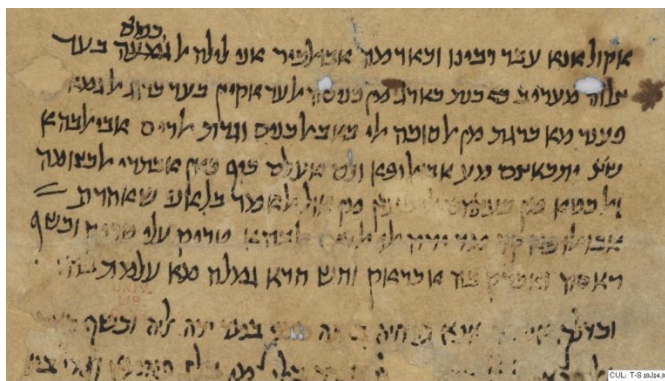
בתעודות הגניזה לא נמצא תיעוד על סוכות פרטיות בחצרות ובמרפסות. המגורים היו בצפיפות, בחצרות משותפות ובקומות. לכן נבנתה סוכה בחצר בית הכנסת. צריך לזכור שלאורך תקופות ארוכות בית הכנסת היה גם מרכז החיים הקהילתיים, מקום הלימוד לילדים, אכסניה לנוודים ונוקקים, בית תמחוי ועוד.

סוכות עמדו בחצרות שני בתי הכנסת בפסטאט – בית הכנסת העיראקי של הבבלים, ובית הכנסת של ה'שאמיין', אנשי אל-שאם, סוריה, שנהגו לפני מנהג ארץ-ישראל (שהיא חלק מסוריה הגדולה). הסוכה היתה רכוש קהילתי, ובאחריות פרנסי הקהילה, שהיו צריכים לדאוג גם לתחזוקה השוטפת של הרכוש הקהילתי. בתעודה הראשונה ניתן לראות חשבון של ה'קודש', כלומר הנכסים המוקדשים לקהילה (במקרה הזה – הקהילה ה'שאמיית'), משנת 1165. אחת מן ההוצאות היא "תנטיף קנאה פי קאעה כלף אלסוכה פי כניסה אלשאמיין, בחצ'ור אלרב (ניקוי הצינור באולם הכניסה, מאחורי הסוכה בבית הכנסת של השאמיים, בנוכחות הרב) – לא' (31 דרהם)".

http://blog.nli.org.il/wp-content/uploads/2017/09/14721602_859662314135793_7676641224656478315_n.jpg
אנא עבד רבינו וכאדמה אבו אלכיר (אומר אני, עבד רבינו ומשרתו, אבו אלכיר)

גם בחצר בית הכנסת העיראקי, לנוהגי מנהג בבל, עמדה סוכה. על זאת אנו לומדים מעדות מעניינת שנרשמה באמצע המאה ה-12, על חילופי מהלומות בין שני נכבדים:

<http://blog.nli.org.il/wp->

(content/uploads/2017/09/14567467_859662390802452_5312261882487550326_o.jpg

"אקול אנא עבד רבינו וכאדמה אבו אלכיר (אומר אני, עבד רבינו ומשרתו, אבו אלכיר) אני לילה אלכמים בעד צלוה מעריב (כי בחמישי בערב, אחרי תפילת ערבית) כנת כארג מן כניסה אלעראקין בעד כרוג אלגמא[עה] (עמדתי לצאת מבית הכנסת של העיראקיים לאחר צאת הקהל) פענד מא כרגת מן אלסוכה אלי באב אלכנים (וכאשר יצאתי מן הסוכה לכיוון שער בית הכנסת) וגדת אלרים אבו אלבהא ש'צ' (מצאתי את הרייס=הראש אבו אלבהא, שמרו צור) יתכאצ'ם מע אבו אלופא, ולם אעלם כיף כאן אבתדי אלכצ'ומה (רב עם אבו אלופא, ואינני יודע כיצד התחיל הריב)... בל אני שאהדת (אבל ראיתי) אבו אלופא קד מד ידה עלי אלרים אבו אלבהא (את אבו אלופא מרים ידו על הרייס אבו אלבהא) טריק עלי טריק, וכשף ראסה, ואכרק בה אכראק (פעם אחר פעם, וגילה את ראשו, והאשימו בהאשמות שווא)".

(תרגום: אומר אני, עבד רבינו ומשרתו, אבו אלכיר, כי בחמישי בערב, אחרי תפילת ערבית עמדתי לצאת מבית הכנסת של העיראקיים לאחר צאת הקהל. וכאשר יצאתי מן הסוכה לכיוון שער בית הכנסת מצאתי את הרייס אבו אלבהא רב עם אבו אלופא, ואינני יודע כיצד התחיל הריב אבל ראיתי את אבו אלופא מרים ידו על הרייס אבו אלבהא פעם אחר פעם, וגילה את ראשו, והאשימו בהאשמות שווא)

עדות נוספת נרשמה לאחר עדות זו, ואישרה את פרטיה. הדף נשלח לנגיד, וכרגיל – טרם ידוע לנו מה היתה סיבת הסכסוך ומה היה בסופו.

חג סוכות שמח!

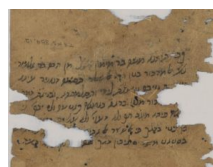
(הוצאות ה'קודש' נמצאות בספרית אוניברסיטת קיימברידג', TSAr18(1).155, ופורסמו ע"י משה גיל בספרו על ההקדשים, תעודה 67. העדות גם היא בקיימברידג', TS10J14.30, טרם פורסמה במלואה, ונוכרת בספרו של גויטיין 'חברה ים תיכונית', כרך 2, עמ' 168)

***

כתבות נוספות:

קבלה בחתימת הרמב"ם לטובת פדיון שבויים

הידעתם שראשית פעילותו הציבורית של הרמב"ם במצרים, עסקה בפדיון שבויים בהיקף רחב מידי הצלבנים?

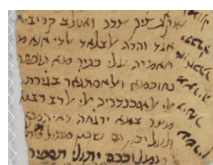

0

בלוג הספרייה הלאומית

"וארץ זו שאני נמצא בה, חמה לי מאוד שאין לתאר"

הצצה אל התלונה היחידה שנמצאה בגניזת קהיר על החום הקופח

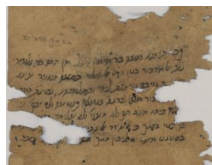

0

בלוג הספרייה הלאומית

קבלה בחתימת הרמב"ם לטובת פדיון שבויים

הידעתם שראשית פעילותו הציבורית של הרמב"ם במצרים, עסקה בפדיון שבויים בהיקף רחב מידי הצלבנים?

0

בלוג הספרייה הלאומית

***

גניזת קהיר - היסטוריה של היום-יום

בלב קהיר העתיקה, הנקראת פוסטאט, עומד עד היום בית הכנסת 'בן עזרא', אשר נבנה לפני יותר מאלף שנים. בבית הכנסת ישנו חדר מיוחד, שלתוכו השליכו יהודי פוסטאט חיבורים וניירות שבלו מרוב שימוש - ספרות קודש לסוגיה, אך גם כתובות נישואים, גיטי גירושין, מסמכים מבית הדין, רשימות פרטיות, מכתבים אישיים, וחיבורים מכל נושא וסוג, ובמגוון שפות. דף זה מוקדש לאותם אנשים ולחייהם - עם מי התחתנו ובאיזה גיל, עם מי הסתכסכו, מה בישלו לשבת, במה עבדו, איפה גרו, באיזה בית כנסת התפללו ולאיזה בית כנסת נשבעו לא להיכנס לעולם...

() f ()

תגובות על כתבה זו